

דף ינשוף – לסיכום פרק 18

הנחת היסודות לחינוך ציוני ולתרבות ציונית

קראו את פרק 18 בספר "הלאומיות המודרנית וראשית הציונות" (עמודים 149–152) והשיבו:

א. הקדמה

קראו את ההקדמה לפרק (עמוד 149) והשלימו את המשפטים הבאים:
תודעה לאומית היא מאפיין _____ ליצירת תנועה לאומית. ואכן, רבים מהיהודים שעלו לארץ
בתקופה זו היו חדורים ב _____ ציונית. אולם להבדיל מתנועות לאומיות אחרות, שהתקיימו
בתקופה זו באירופה, חסרה ליהודים _____ מודרנית משותפת, שכן היהודים לא חיו באזור
_____ אחד, אלא בארצות _____, ולכן הושפעו מ _____ שונות.
בשל חשיבותה של ה _____ המשותפת ככלי לחיזוק התודעה ה _____, הקדישה
התנועה הציונית מאמצים רבים לפיתוח _____ ציונית _____ מאמצים אלה באו לידי
ביטוי בתחומי עשייה רבים בארץ ישראל וביניהם מפעל _____ השפה ה _____,
פיתוח אמנות _____ ייחודית, ספרות ושירה _____ וחינוך מודרני ו _____.

ב. מפעל החייאת השפה העברית - הקדמה

קראו את ההקדמה לסעיף 1 בפרק (עמודים 149–150) והשיבו:

סמנו נכון / לא נכון

1. תהליך החייאת השפה העברית החל באירופה. נכון / לא נכון
2. לפני החייאת השפה עברית השפה שימשה כשפת יומיום. נכון / לא נכון
3. תהליך החייאת השפה העברית היה פשוט. נכון / לא נכון
4. היה צורך להיאבק בהרגל של היהודים לדבר בשפות שונות בהתאם לארצות מוצאם. נכון / לא נכון
5. היו בעברית מילים ומושגים מודרניים. נכון / לא נכון
6. היה צורך לקבוע הגייה אחידה לכל דוברי העברית. נכון / לא נכון

השלימו את הקטע הבא (תוכלו להיעזר במחסן המילים):

המפעל החייאת השפה העברית היה מפעל _____ והוא היה _____ במיוחד עבור התנועה הציונית. מפעל זה החל ב _____ והוא הגיע לשיאו ב _____. באותה התקופה העברית הייתה _____ אשר שימשה בעיקר ל _____ וללימוד _____. תהליך החייאת השפה ה _____ הפך אותה לשפת _____. עולים רבים ב _____ ובבתי הספר ה _____ שהוקמו דיברו בשפה העברית ואף הוצאו פרסומי _____ בשפה העברית.

מחסן מילים

תורה; אירופה; מושבות; תרבותי; שפת קודש; יומיום; חשוב; ארץ ישראל; דפוס; תפילה; עברית; מודרניים.

ג. מפעל החייאת השפה העברית - מפעלו של אליעזר בן יהודה

קראו את סעיף 1א בפרק (עמוד 150) והשיבו:

השלימו את הקטע הבא (תוכלו להיעזר במחסן המילים):

אליעזר בן יהודה היה מעולי העלייה ה _____, חזונו היה _____ את השפה העברית לשפה _____ בארץ ישראל. הוא _____ למימוש חזונו בדרכים הבאות: _____ מאמרים ב _____, השתתף בהקמת _____ ופרסם את המילון ה _____ הראשון.

מחסן מילים

פעל; להפוך; עברי; ראשונה; ועד הלשון העברית; יומיומית; פרסם; עיתונות.

ד. מפעל החייאת השפה העברית - מלחמת השפות

קראו את סעיף 1ב בפרק (עמודים 150–151) והשיבו:

השלימו את הקטע הבא (תוכלו להיעזר במחסן המילים):

במהלך הקמת הטכניון פרץ בארץ _____ . מקימי ה _____ רצו ששפת ההוראה
במוסד זה תהיה _____ ואילו אנשי רוח וחינוך _____ רצו שההוראה תתבצע בשפה
ה _____ . מקימי הטכניון _____ למלא דרישה זו. לטענתם אי אפשר ללמד מקצועות
_____ ! _____ בעברית, מפני שהעברית היא _____ עתיקה, וחסרות בה
מילים _____ רבות. המאבק על שפת ההוראה כלל _____ מלימודים, שאותה יזמו
מורים ו _____ . בסופו של דבר המאבק _____ . חברת עזרה הביעה את נכונותה
_____ את העברית לשפת ההוראה בטכניון. פרשה זו ידועה בשם _____ .

מחסן מילים:

הצליח; ציונים; גרמנית; "מלחמת השפות"; להפוך; שפה; סרבו; טכניון; תלמידים; עברית; שביתה;
מודרניים; טכניות; מדעיים; מאבק.

מושגים- הסבירו בקצרה את המושגים הבאים:

החייאת השפה העברית:

_____

חזון:

_____

מלחמת השפות:

_____

ה. מפעל החייאת השפה העברית - לסיכום

שאלות קצרות - תשובות קצרות

השיבו בקצרה על השאלות הבאות:

מה היה החזון של אליעזר בן יהודה?

_____

מה פרסם אליעזר בן יהודה?

_____

מדוע חידושיו של אליעזר בן יהודה היו נחוצים?

_____

האם אליעזר בן יהודה פעל רק בתחום הציבורי? הסבירו את תשובתכם.

_____

איזו שפה דיבר אליעזר בן יהודה בביתו?

_____

האם היו אנשים שהתנגדו להחייאת השפה העברית? הסבירו את תשובתכם.

_____

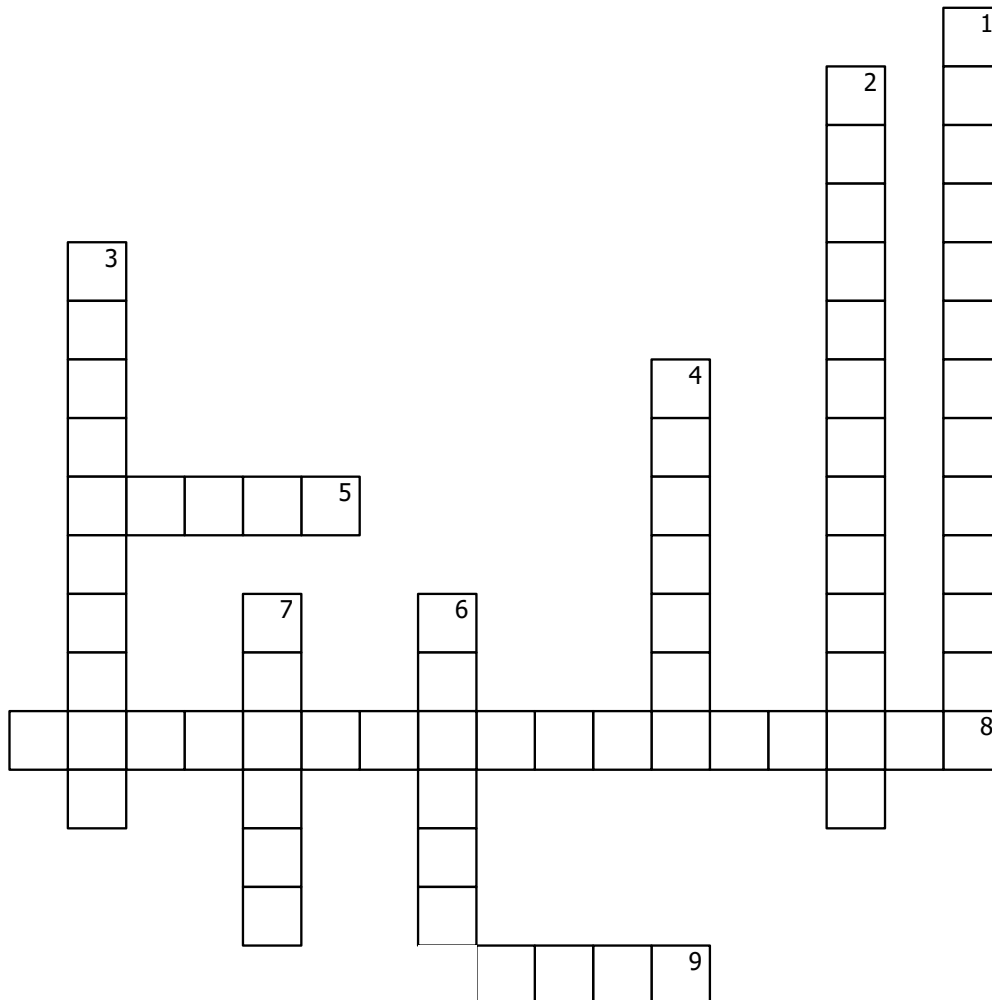
מדוע האורתודוקסים התנגדו לחילון השפה העברית?
הסבירו את תשובתכם.

_____

איזה הישג המשמעותי נוסף בתחום הלשון הצליחה התנועה הציונית להשיג לאחר מלחמת העולם הראשונה?

_____

מי אני? – תשבץ

מאוזן

- .5 הייתי שפת קודש והפכתי לשפת יומיום
- .8 פרסמו בי מילים עבריות חדשות בפעם הראשונה
- .9 הייתי הילד הראשון ששפת האם שלו הייתה עברית

מאונך

- .1 מכנים אותי "מחיייה השפה העברית"
- .2 השבתנו את הלימודים בטכניון
- .3 שם המאבק על שפת ההוראה בטכניון
- .4 בית המדרש העברי הראשון למורים בירושלים שלימד בשפה העברית
- .6 הקמנו את הטכניון בחיפה
- .7 בשטחי התחיל המאבק להחייאת השפה העברית

1. הנחת היסודות לחינוך מודרני וציוני - הקדמה

קראו את ההקדמה לסעיף 2 בספר (עמוד 151) והשיבו:

השלימו את הקטע הבא

רובם המכריע של המוסדות ה_____ שהתקיימו ב_____ עד לעליות הראשונות היו המוסדות ה_____ של היישוב ה_____. במהלך המאה ה-19, עוד לפני שהגיעו העליות הראשונות לארץ, ניכרו סימנים ראשונים של _____ בתחום ה_____. כך למשל, בשנת 1870, הוקם ליד יפו בית הספר _____, שהיה אחד המוסדות החינוכיים ה_____ הראשונים בארץ ישראל. בימי העליות ה_____ (בשנים 1881–1914) חל מפנה משמעותי בתחום ה_____ של היישוב היהודי בארץ ישראל. בתקופה זו הוקמו מוסדות חינוך _____ אשר תכני הלימוד בהם היו לא רק _____, אלא גם בעלי מגמה _____. במסגרת זאת הוקמו מוסדות חינוך שונים ובהם גני _____, _____, יסודיים, בתי ספר _____, בית הספר לאמנות _____ בירושלים (1906) וה_____ ללימודים אקדמיים בחיפה (1912).

ב_____ התגבשה קבוצה של מורים ותלמידים אשר תרמו לפיתוח סגנון אמנותי _____ יצירותיהם חיברו בין האמנות ה_____ המודרנית לבין האמנות ה_____ ובין סיפורי ה_____ לנופי _____.

מוסדות חינוך אלה נחשבו לחדשניים בכמה מובנים:

- ☞ בתכני הלימוד – _____
  - ☞ בלשון ההוראה – _____
  - ☞ ברמה האקדמית – _____
- המוסדות החדשים, שהוקמו בימי העליות הראשונות, הניחו את התשתית ה_____ וה_____ הדרושה למימוש ה_____ ה_____.

ז. הנחת היסודות לחינוך מודרני וציוני

קראו את סעיף 2 בפרק (עמודים 151–152) והשיבו:

מושגים

לפניכם טבלה. השלימו ליד כל מושג את המשמעות המתאימה מתוך הרשימה:

<u>מושג</u>	<u>משמעות</u>
חינוך תורני	
חינוך מודרני	
חינוך ציוני	
גורמי חינוך חיצוניים	
אנשי חינוך מקומיים	

- חינוך המבוסס על החדרת הרעיון הציוני
- אנשי חינוך מעולי העליות הראשונה והשנייה
- חברות חיצוניות כמו כ"ח ועזרה ששאפו לקדם חינוך מודרני בארץ
- חינוך המבוסס על לימודי תורה
- חינוך המשלב לימודים מודרניים

שאלות קצרות - תשובות קצרות

השיבו בקצרה על השאלות הבאות:

1. היכן היה מרכז פעילותה של חברת כ"ח?

_____

2. היכן היה מרכז פעילותה של חברת עזרה?

_____

3. מה הייתה שפת ההוראה בבתי הספר שהוקמו ע"י חברות כ"ח ועזרה?

_____

4. מי מימן את הקמת גן הילדים הראשון בארץ ישראל?

_____

5. מה הייתה שפת ההוראה בגן זה?

_____

קראו את המשפטים הבאים וסמנו סמנו נכון / לא נכון

1. מוסדות החינוך המודרניים שהוקמו ע"י הגורמים החיצוניים היו ציונים.
נכון / לא נכון
2. התקיים מתח בין הגורמים החיצוניים כמו חברת עזרה וכי"ח לבין אנשי החינוך המקומיים.
נכון / לא נכון
3. אנשי החינוך המקומיים שאפו להעניק למערכת החינוך החדשה צביון ציוני.
נכון / לא נכון
4. שפת ההוראה בגן הילדים הראשון בארץ ישראל הייתה עברית.
נכון / לא נכון
5. הסתדרות המורים תרמה לתהליך החדרת השפה העברית למערכת החינוך המודרנית שהוקמה בארץ.
נכון / לא נכון
6. השימוש בעברית כשפת הוראה התקיים בגני ילדים ובבתי ספר יסודיים בלבד.
נכון / לא נכון

השלימו את המילים החסרות (תוכלו להיעזר במחסן המילים)

השימוש בשפה ה_____ היה משמעותי כיוון שאנשי ה_____ ראו בכך כלי מרכזי להחדרת הרעיון _____ ולמימושו. אנשי החינוך _____ להקמת מוסדות חינוך ש_____ ההוראה בהם תהיה עברית. כך קמו גני _____ ובתי ספר _____ מחנכי הדור חיברו _____ וסיפורים בעברית ו_____ יצירות ספרותיות מפורסמות. _____ המורים דאגה לתכנית לימודים _____ לכל הארץ ובכך תרמה לשיפור איכות ה_____ העברית. המתח שבין המגמות ה_____ של חברת עזרה וחברת כי"ח לבין גורמי החינוך ה_____ עורר מאבק, ששיאו היה ב_____ השפות. המאבק הסתיים ב_____ של אנשי החינוך הציונים והשפה העברית חדרה בהדרגה לכל _____ החינוך.

מחסן מילים

תרגמו; הסתדרות; יסודיים; פעלו; הוראה; שירים; ניצחונם; הציוני; ילדים; עברית; מקומיים; חינוך; מוסדות; שפת; מלחמת; אחידה; חינוכיות.

בחרו באחת מהשאלות הבאות והשיבו עליה:

1. הציגו את פעילותו של אליעזר בן יהודה להחייאת השפה העברית.
2. הציגו את התפתחות מוסדות החינוך בארץ.
3. הציגו את מלחמת השפות.

משפט פתיחה:

גוף התשובה:

בהצלחה!!!